

กฎกระทรวง

กำหนดประโยชน์ของนักโทษเด็ดขาด และเงื่อนไขที่นักโทษเด็ดขาด
ซึ่งได้รับการลดวันต้องโทษจำคุกหรือการพักการลงโทษและได้รับการปล่อยตัวต้องปฏิบัติ
พ.ศ. ๒๕๖๒

อาศัยอำนาจตามความในมาตรา ๗ วรรคหนึ่ง มาตรา ๕๒ วรรคสอง และมาตรา ๕๓ วรรคหนึ่ง
แห่งพระราชบัญญัติราชทัณฑ์ พ.ศ. ๒๕๖๐ รัฐมนตรีว่าการกระทรวงยุติธรรมโดยได้รับความเห็นชอบ
จากคณะกรรมการราชทัณฑ์ออกกฎกระทรวงไว้ดังต่อไปนี้

หมวด ๑

บททั่วไป

ข้อ ๑ นักโทษเด็ดขาดซึ่งแสดงให้เห็นว่ามีความประพฤติดี มีความอดุสสาหะ มีความก้าวหน้า
ในการศึกษา และทำการงานเกิดผลดี หรือทำความชอบแก่ทางราชการเป็นพิเศษ อาจได้รับ
การพิจารณาเลื่อนชั้น การแต่งตั้งให้มีตำแหน่งหน้าที่ผู้ช่วยเหลือเจ้าพนักงานเรือนจำ การลดวันต้องโทษ
จำคุก การลดวันต้องโทษจำคุกลงอีกไม่เกินจำนวนวันที่ทำงานสาธารณะ หรือทำงานอื่นใดเพื่อประโยชน์
ของทางราชการนอกเรือนจำ การพักการลงโทษ การฝึกวิชาชีพในสถานประกอบการนอกเรือนจำ หรือ
การรับการศึกษาอบรมนอกเรือนจำ โดยให้นำพฤติการณ์การกระทำความผิด ลักษณะความผิด
ความรุนแรงของคดี และการกระทำความผิดที่ได้กระทำมาก่อนแล้ว มาประกอบการพิจารณา
ให้ประโยชน์ในแต่ละกรณีด้วย

ข้อ ๒ การแบ่งชั้นนักโทษเด็ดขาดมีดังต่อไปนี้

- (๑) ชั้นเยี่ยม
- (๒) ชั้นดีมาก
- (๓) ชั้นดี
- (๔) ชั้นกลาง
- (๕) ชั้นต้องปรับปรุง
- (๖) ชั้นต้องปรับปรุงมาก

ข้อ ๓ นักโทษเด็ดขาดเข้าใหม่ ให้จัดอยู่ในชั้นกลาง เว้นแต่กรณีดังต่อไปนี้

(๑) นักโทษเด็ดขาดสัญชาติไทยซึ่งถูกคุมขังนอกราชอาณาจักรมาแล้วไม่เกินสามปี เมื่อรับโอนตัวมาคุมขังในราชอาณาจักร ให้จัดอยู่ในชั้นกลาง หากถูกคุมขังมาแล้วมากกว่าสามปี ให้จัดอยู่ในชั้นดี โดยให้จัดชั้นนักโทษเด็ดขาดตั้งแต่วันที่รับตัวเข้ามากุมขังในเรือนจำ

(๒) ศาลมีคำพิพากษาถึงที่สุดให้เพิ่มโทษฐานกระทำความผิดซ้ำตามมาตรา ๙๒ หรือมาตรา ๙๓ แห่งประมวลกฎหมายอาญา หรือตามกฎหมายอื่น ให้จัดอยู่ในชั้นต้องปรับปรุง

(๓) กรณีปรากฏข้อเท็จจริงว่านักโทษเด็ดขาดซึ่งเคยต้องโทษจำคุกและพ้นโทษแล้ว กลับมากระทำความผิดอีกภายในห้าปีนับแต่วันที่พ้นโทษจำคุกคราวก่อน โดยความผิดทั้งสองคราวนั้นไม่ใช่ความผิดที่กระทำโดยประมาทหรือความผิดลหุโทษ ให้จัดอยู่ในชั้นต้องปรับปรุง

(๔) กรณีปรากฏข้อเท็จจริงว่านักโทษเด็ดขาดซึ่งเคยต้องโทษจำคุกและพ้นโทษแล้ว กลับมากระทำความผิดและต้องโทษจำคุกในคราวนี้อีกเป็นครั้งที่สามหรือมากกว่า โดยความผิดนั้นไม่ใช่ความผิดที่กระทำโดยประมาทหรือความผิดลหุโทษ ให้จัดอยู่ในชั้นต้องปรับปรุงมาก

(๕) นักโทษเด็ดขาดซึ่งกระทำความผิดในคดีอุกฉกรรจ์ คดีสะเทือนขวัญ หรือคดีที่เป็นที่สนใจของประชาชน ตามที่รัฐมนตรีประกาศกำหนด ให้จัดอยู่ในชั้นต้องปรับปรุงมาก

ข้อ ๔ นักโทษเด็ดขาดซึ่งกระทำความผิดหลายคดี ให้จัดชั้นดังต่อไปนี้

(๑) เมื่อคดีใดคดีหนึ่งมีคำพิพากษาถึงที่สุด ให้ผู้บัญชาการเรือนจำพิจารณาจัดชั้นตามข้อ ๓ และอาจได้รับการพิจารณาเลื่อนชั้น แม้คดีอื่นยังไม่ถึงที่สุด

(๒) คดีที่นักโทษเด็ดขาดได้รับการพิจารณาจัดชั้นและอาจได้รับการพิจารณาเลื่อนชั้นตาม (๑) แม้จะครบกำหนดโทษแล้ว แต่ถ้านักโทษเด็ดขาดผู้นั้นยังถูกคุมขังอยู่ในเรือนจำในคดีอื่นที่ยังไม่ถึงที่สุด ให้คงชั้นนักโทษเด็ดขาดผู้นั้นไว้จนกว่าคดีอื่นถึงที่สุด และให้จัดชั้นตามชั้นเดิมที่คงไว้

ข้อ ๕ คดีตามข้อ ๔ เมื่อศาลได้มีคำพิพากษาถึงที่สุดในภายหลังและเป็นกรณีที่จะต้องมีการจัดชั้นตามข้อ ๓ (๒) หรือ (๕) ให้ดำเนินการจัดชั้นนักโทษเด็ดขาดผู้นั้น โดยถือเสมือนเป็นนักโทษเด็ดขาดเข้าใหม่ตามข้อ ๓ (๒) หรือ (๕) แล้วแต่กรณี เว้นแต่เป็นนักโทษเด็ดขาดซึ่งอยู่ในชั้นต้องปรับปรุงมาก ให้คงชั้นต้องปรับปรุงมากไว้ตามเดิม

หมวด ๒

การเลื่อนชั้นนักโทษเด็ดขาด

ส่วนที่ ๑

การเลื่อนชั้นนักโทษเด็ดขาดกรณีปกติ

ข้อ ๖ การเลื่อนชั้นนักโทษเด็ดขาดกรณีปกติ ให้เลื่อนตามลำดับชั้น ครั้งละหนึ่งชั้น

ข้อ ๗ ให้ผู้บัญชาการเรือนจำดำเนินการเลื่อนชั้นนักโทษเด็ดขาดกรณีปกติตามกำหนดเวลา และเงื่อนไข ดังต่อไปนี้

(๑) นักโทษเด็ดขาดซึ่งมีกำหนดโทษจำคุกไม่เกินสามปีและต้องโทษจำคุกเพียงคดีเดียว ให้เลื่อนชั้นได้ปีละสามครั้ง คือ ในวันสิ้นเดือนเมษายนครั้งหนึ่ง ในวันสิ้นเดือนสิงหาคมครั้งหนึ่ง และในวันสิ้นเดือนธันวาคมอีกครั้งหนึ่ง

(๒) นักโทษเด็ดขาดซึ่งมีกำหนดโทษจำคุกเกินกว่าสามปีหรือต้องโทษจำคุกหลายคดี ให้เลื่อนชั้นได้ปีละสองครั้ง คือ ในวันสิ้นเดือนมิถุนายนครั้งหนึ่งและในวันสิ้นเดือนธันวาคมอีกครั้งหนึ่ง

ข้อ ๘ การพิจารณาเลื่อนชั้นนักโทษเด็ดขาดตามข้อ ๗ (๑) ให้ดำเนินการ ดังต่อไปนี้

(๑) นักโทษเด็ดขาดเข้าใหม่ซึ่งถูกจัดอยู่ในชั้น ดังต่อไปนี้

(ก) ชั้นกลาง จะเลื่อนชั้นได้ต้องเป็นนักโทษเด็ดขาดซึ่งถูกคุมขังอยู่ในเรือนจำมาแล้วไม่น้อยกว่าสี่เดือนนับแต่วันที่คดีถึงที่สุด หรือเป็นนักโทษเด็ดขาดมาแล้วไม่น้อยกว่าสี่เดือนนับแต่วันที่คดีถึงที่สุด แต่ถูกคุมขังอยู่ในเรือนจำมาแล้วไม่น้อยกว่าแปดเดือน

(ข) ชั้นต่ำกว่าชั้นกลาง จะเลื่อนชั้นได้ต้องเป็นนักโทษเด็ดขาดซึ่งถูกคุมขังอยู่ในเรือนจำมาแล้วไม่น้อยกว่าแปดเดือนนับแต่วันที่คดีถึงที่สุด หรือเป็นนักโทษเด็ดขาดมาแล้วไม่น้อยกว่าแปดเดือนนับแต่วันที่คดีถึงที่สุด แต่ถูกคุมขังอยู่ในเรือนจำมาแล้วไม่น้อยกว่าหนึ่งปีสี่เดือน

(๒) นักโทษเด็ดขาดกรณีอื่นนอกจาก (๑) ซึ่งถูกจัดอยู่ในชั้น ดังต่อไปนี้

(ก) ชั้นกลางขึ้นไป จะเลื่อนชั้นได้ต้องเป็นนักโทษเด็ดขาดในชั้นเดิมมาแล้วไม่น้อยกว่าสี่เดือน

(ข) ชั้นต่ำกว่าชั้นกลาง จะเลื่อนชั้นได้ต้องเป็นนักโทษเด็ดขาดในชั้นเดิมมาแล้วไม่น้อยกว่าแปดเดือน

ข้อ ๙ การพิจารณาเลื่อนชั้นนักโทษเด็ดขาดตามข้อ ๗ (๒) ให้ดำเนินการ ดังต่อไปนี้

(๑) นักโทษเด็ดขาดเข้าใหม่ซึ่งถูกจัดอยู่ในชั้น ดังต่อไปนี้

(ก) ชั้นกลาง จะเลื่อนชั้นได้ต้องเป็นนักโทษเด็ดขาดซึ่งถูกคุมขังอยู่ในเรือนจำมาแล้วไม่น้อยกว่าหกเดือนนับแต่วันที่คดีถึงที่สุด หรือเป็นนักโทษเด็ดขาดน้อยกว่าหกเดือนนับแต่วันที่คดีถึงที่สุด แต่ถูกคุมขังอยู่ในเรือนจำมาแล้วไม่น้อยกว่าหนึ่งปี

(ข) ชั้นต้องปรับปรุง จะเลื่อนชั้นได้ต้องเป็นนักโทษเด็ดขาดซึ่งถูกคุมขังอยู่ในเรือนจำมาแล้วไม่น้อยกว่าหนึ่งปีนับแต่วันที่คดีถึงที่สุด หรือเป็นนักโทษเด็ดขาดน้อยกว่าหนึ่งปีนับแต่วันที่คดีถึงที่สุด แต่ถูกคุมขังอยู่ในเรือนจำมาแล้วไม่น้อยกว่าสองปี

(ค) ชั้นต้องปรับปรุงมากตามข้อ ๓ (๔) จะเลื่อนชั้นได้ต้องเป็นนักโทษเด็ดขาดซึ่งถูกคุมขังอยู่ในเรือนจำมาแล้วไม่น้อยกว่าสองปีนับแต่วันที่คดีถึงที่สุด หรือเป็นนักโทษเด็ดขาดน้อยกว่าสองปีนับแต่วันที่คดีถึงที่สุด แต่ถูกคุมขังอยู่ในเรือนจำมาแล้วไม่น้อยกว่าสามปี

(ง) ขึ้นต้องปรับปรุงมากตามข้อ ๓ (๕) จะเลื่อนชั้นได้ต้องเป็นนักโทษเด็ดขาดซึ่งถูกคุมขังอยู่ในเรือนจำมาแล้วไม่น้อยกว่าสามปีนับแต่วันที่คดีถึงที่สุด หรือเป็นนักโทษเด็ดขาดน้อยกว่าสามปีนับแต่วันที่คดีถึงที่สุด แต่ถูกคุมขังอยู่ในเรือนจำมาแล้วไม่น้อยกว่าสี่ปี

(๒) นักโทษเด็ดขาดกรณีอื่นนอกจาก (๑) ซึ่งถูกจัดอยู่ในชั้น ดังต่อไปนี้

(ก) ชั้นกลางขึ้นไป จะเลื่อนชั้นได้ต้องเป็นนักโทษเด็ดขาดในชั้นเดิมมาแล้วไม่น้อยกว่าหกเดือน

(ข) ขึ้นต้องปรับปรุง จะเลื่อนชั้นได้ต้องเป็นนักโทษเด็ดขาดในชั้นเดิมมาแล้วไม่น้อยกว่าหนึ่งปี

(ค) ขึ้นต้องปรับปรุงมาก จะเลื่อนชั้นได้ต้องเป็นนักโทษเด็ดขาดในชั้นเดิมมาแล้วไม่น้อยกว่าสองปี

ข้อ ๑๐ การพิจารณาเลื่อนชั้นนักโทษเด็ดขาด ให้คำนึงถึงผลดีต่อการปกครองบังคับบัญชา และการรักษาวินัยของเรือนจำ ประโยชน์ต่อการพัฒนาพฤตินิสัยของนักโทษเด็ดขาดผู้นั้นให้กลับตนเป็นคนดี การเสียสละทำงานเพื่อส่วนรวม มีความวิริยะอุตสาหะ มีความขยันหมั่นเพียร มีความมานะอดทน หรือทำการงานให้เกิดผลดีแก่ทางราชการและส่วนรวม

ในการพิจารณาเลื่อนชั้นนักโทษเด็ดขาดนอกจากจะคำนึงถึงเหตุตามวรรคหนึ่งแล้ว ต้องพิจารณาปัจจัยดังต่อไปนี้ด้วย

(๑) ผ่านการจำแนกลักษณะของผู้ต้องขังตามที่กรมราชทัณฑ์กำหนด

(๒) ผ่านการประเมินพฤติกรรม การพัฒนาพฤตินิสัย หรือหลักสูตรการศึกษาอบรมและการฝึกวิชาชีพ การฝึกทักษะการทำงาน การทำงานสาธารณะ หรือการทำงานอื่นใดตามที่ได้รับมอบหมาย ทั้งนี้ ตามเกณฑ์การประเมินที่อธิบดีกำหนด

(๓) ไม่อยู่ในระหว่างถูกดำเนินการทางวินัยหรือถูกลงโทษทางวินัยในระหว่างการพิจารณาเลื่อนชั้น

ข้อ ๑๑ นักโทษเด็ดขาดซึ่งเจ็บป่วยหรือพิการ หรือโดยสภาพแห่งร่างกายไม่สามารถเข้ารับการศึกษอบรม การฝึกวิชาชีพ หรือการฝึกทักษะการทำงาน หรือได้รับการพัฒนาพฤตินิสัย อาจได้รับการพิจารณาเลื่อนชั้นกรณีปกติได้ โดยให้เสนอใบรับรองแพทย์ของทางราชการเพื่อประกอบการพิจารณาของคณะทำงานเพื่อตรวจสอบการเลื่อนชั้นนักโทษเด็ดขาดประจำเรือนจำ

ข้อ ๑๒ ให้ผู้บัญชาการเรือนจำแต่งตั้งคณะทำงานเพื่อตรวจสอบการเลื่อนชั้นนักโทษเด็ดขาดประจำเรือนจำ ประกอบด้วยผู้บัญชาการเรือนจำเป็นประธาน และเจ้าพนักงานเรือนจำจำนวนไม่น้อยกว่าห้าคนเป็นคณะทำงาน และให้เจ้าพนักงานเรือนจำคนหนึ่งเป็นเลขานุการ

การแต่งตั้งคณะทำงานตามวรรคหนึ่ง อาจมีผู้แทนจากหน่วยงานหรือบุคคลภายนอกร่วมเป็นคณะทำงานด้วยก็ได้

ข้อ ๑๓ ให้คณะทำงานตามข้อ ๑๒ ดำเนินการตรวจสอบบัญชีรายชื่อนักโทษเด็ดขาดซึ่งสมควรได้รับการเลื่อนชั้นและเอกสารหลักฐานที่เกี่ยวข้อง แล้วเสนอความเห็นต่อผู้บัญชาการเรือนจำ

ข้อ ๑๔ ให้ผู้บัญชาการเรือนจำเสนอบัญชีการเลื่อนชั้นนักโทษเด็ดขาด พร้อมทั้งเอกสารหลักฐานที่เกี่ยวข้อง และรายงานขอความเห็นชอบต่ออธิบดีตามกำหนดเวลา ดังต่อไปนี้

- (๑) การเลื่อนชั้นในวันสิ้นเดือนเมษายน ให้รายงานขอความเห็นชอบภายในเดือนพฤษภาคม
- (๒) การเลื่อนชั้นในวันสิ้นเดือนมิถุนายน ให้รายงานขอความเห็นชอบภายในเดือนกรกฎาคม
- (๓) การเลื่อนชั้นในวันสิ้นเดือนสิงหาคม ให้รายงานขอความเห็นชอบภายในเดือนกันยายน
- (๔) การเลื่อนชั้นในวันสิ้นเดือนธันวาคม ให้รายงานขอความเห็นชอบภายในเดือนมกราคม

ของปีถัดไป

ข้อ ๑๕ เมื่ออธิบดีให้ความเห็นชอบในการเลื่อนชั้นนักโทษเด็ดขาดแล้ว ให้ผู้บัญชาการเรือนจำออกคำสั่งและแจ้งให้นักโทษเด็ดขาดทราบผลการเลื่อนชั้น และปิดประกาศรายชื่อนักโทษเด็ดขาด ซึ่งได้รับการเลื่อนชั้นในที่เปิดเผยตามที่ผู้บัญชาการเรือนจำเห็นสมควร ในกรณีที่นักโทษเด็ดขาดไม่ได้รับการเลื่อนชั้น ให้ผู้บัญชาการเรือนจำแจ้งให้นักโทษเด็ดขาดผู้นั้นทราบ พร้อมทั้งเหตุผลที่ไม่ได้รับการเลื่อนชั้น

ผลของคำสั่งเห็นชอบตามวรรคหนึ่ง ให้ถือว่านักโทษเด็ดขาดผู้นั้นได้รับการเลื่อนชั้น ดังต่อไปนี้

- (๑) ตั้งแต่วันที่ ๑ พฤษภาคม สำหรับการเลื่อนชั้นในวันสิ้นเดือนเมษายน
- (๒) ตั้งแต่วันที่ ๑ กรกฎาคม สำหรับการเลื่อนชั้นในวันสิ้นเดือนมิถุนายน
- (๓) ตั้งแต่วันที่ ๑ กันยายน สำหรับการเลื่อนชั้นในวันสิ้นเดือนสิงหาคม
- (๔) ตั้งแต่วันที่ ๑ มกราคมของปีถัดไป สำหรับการเลื่อนชั้นในวันสิ้นเดือนธันวาคม

ข้อ ๑๖ การนับระยะเวลาการเลื่อนชั้นนักโทษเด็ดขาดกรณีศาลมีคำพิพากษาถึงที่สุดแล้ว แต่ยังไม่ได้ตัวมาคุมขังในเรือนจำ ให้เริ่มนับแต่วันที่รับตัวนักโทษเด็ดขาดผู้นั้นเข้ามาคุมขังในเรือนจำ

ส่วนที่ ๒

การเลื่อนชั้นนักโทษเด็ดขาดกรณีมีเหตุพิเศษ

ข้อ ๑๗ การพิจารณาเลื่อนชั้นนักโทษเด็ดขาดกรณีมีเหตุพิเศษนอกจากจะเป็นผู้มีความประพฤติดี มีความอดทน มีความก้าวหน้าในการศึกษา และทำงานเกิดผลดี หรือทำความชอบแก่ทางราชการ เป็นพิเศษแล้ว จะต้องปรากฏข้อเท็จจริงว่านักโทษเด็ดขาดผู้นั้นมีความเสียสละอุทิศตนช่วยเหลือทางราชการ โดยการเข้าต่อสู้ ชัดขวาง หรือป้องกันการหลบหนีของผู้ต้องขังจากเรือนจำ ช่วยเหลือเจ้าพนักงานเรือนจำหรือผู้อื่นในขณะที่ถูกอยู่ในภาวะอันตราย หรือเสี่ยงอันตราย เข้าทำการป้องกันจับกุมผู้ต้องขังที่ก่อการจลาจลหรือก่อเหตุร้ายขึ้นภายในเรือนจำ หรือทำการดับเพลิงในกรณีที่เกิดเพลิงไหม้อาคารสถานที่ของเรือนจำ

นอกจากข้อเท็จจริงตามวรรคหนึ่ง ปลัดกระทรวงยุติธรรมอาจพิจารณาอนุมัติให้นักโทษเด็ดขาดเลื่อนชั้นเป็นกรณีพิเศษ เพื่อประโยชน์ด้านความมั่นคงปลอดภัยของรัฐหรือความสัมพันธ์อันดีระหว่างประเทศก็ได้

ข้อ ๑๘ การเลื่อนชั้นนักโทษเด็ดขาดกรณีมีเหตุพิเศษ อาจเลื่อนชั้นก่อนเวลาหรือเลื่อนข้ามชั้นก็ได้

การพิจารณาเลื่อนชั้นตามวรรคหนึ่ง ให้คณะทำงานตามข้อ ๑๒ ดำเนินการตามข้อ ๑๓ และให้เลื่อนชั้นนักโทษเด็ดขาดเมื่อได้รับอนุมัติจากปลัดกระทรวงยุติธรรม

ผลการเลื่อนชั้นตามวรรคหนึ่ง ให้ถือว่านักโทษเด็ดขาดผู้นั้นได้รับการเลื่อนชั้น นับแต่วันที่ปลัดกระทรวงยุติธรรมอนุมัติ และให้นำความในข้อ ๑๕ วรรคหนึ่ง มาใช้บังคับกับการแจ้งผลการเลื่อนชั้นโดยอนุโลม

หมวด ๓

การแต่งตั้งนักโทษเด็ดขาดให้มีตำแหน่งหน้าที่ผู้ช่วยเหลือเจ้าพนักงานเรือนจำ

ข้อ ๑๙ กรณีมีความจำเป็นต้องแต่งตั้งนักโทษเด็ดขาดให้มีตำแหน่งหน้าที่ผู้ช่วยเหลือเจ้าพนักงานเรือนจำในกิจการเรือนจำ ให้ผู้บัญชาการเรือนจำแต่งตั้งคณะทำงานเพื่อคัดเลือกนักโทษเด็ดขาดให้มีตำแหน่งหน้าที่ผู้ช่วยเหลือเจ้าพนักงานเรือนจำประจำเรือนจำประกอบด้วย ผู้บัญชาการเรือนจำเป็นประธาน และเจ้าพนักงานเรือนจำจำนวนไม่น้อยกว่าห้าคนเป็นคณะทำงาน และให้เจ้าพนักงานเรือนจำคนหนึ่งเป็นเลขานุการ

ข้อ ๒๐ การคัดเลือกนักโทษเด็ดขาดซึ่งจะได้รับการแต่งตั้งให้มีตำแหน่งหน้าที่ผู้ช่วยเหลือเจ้าพนักงานเรือนจำ ต้องดำเนินการตามหลักเกณฑ์ ดังต่อไปนี้

(๑) อัตราส่วนของนักโทษเด็ดขาดซึ่งผู้บัญชาการเรือนจำจะแต่งตั้งให้มีตำแหน่งหน้าที่ผู้ช่วยเหลือเจ้าพนักงานเรือนจำต้องไม่เกินร้อยละสามของจำนวนผู้ต้องขังในเรือนจำ

(๒) มีคุณสมบัติและไม่มีลักษณะต้องห้าม ดังต่อไปนี้

(ก) เป็นนักโทษเด็ดขาดชั้นเยี่ยม เว้นแต่นักโทษเด็ดขาดชั้นเยี่ยมไม่เพียงพอ ให้แต่งตั้งจากนักโทษเด็ดขาดชั้นดีมากหรือชั้นดีตามลำดับ

(ข) เป็นผู้ได้รับมอบหมายให้ทำหน้าที่ผู้ช่วยงานเจ้าพนักงานเรือนจำเป็นระยะเวลาไม่น้อยกว่าหนึ่งปี ทั้งนี้ ตามหลักเกณฑ์และวิธีการที่อธิบดีกำหนด

(ค) ไม่อยู่ในระหว่างถูกดำเนินการทางวินัยหรือมีประวัติถูกลงโทษทางวินัย หรือเคยถูกถอดถอนจากตำแหน่งหน้าที่ผู้ช่วยเหลือเจ้าพนักงานเรือนจำหรือผู้ช่วยงานเจ้าพนักงานเรือนจำ

(ง) ไม่เป็นนักโทษเด็ดขาดซึ่งกระทำความผิดในคดีอุกฉกรรจ์ หรือเป็นอาชญากรโดยอาชีพ หรือเป็นผู้กระทำความผิดในคดีอาชญากรรมให้โทษที่เข้าข่ายร้ายสำคัญและมีอิทธิพลตามที่อธิบดีประกาศกำหนด

ข้อ ๒๑ ให้คณะทำงานตามข้อ ๑๙ ดำเนินการคัดเลือกนักโทษเด็ดขาดซึ่งมีคุณสมบัติและไม่มีลักษณะต้องห้ามตามข้อ ๒๐ และจัดทำแบบรายงานการแต่งตั้งนักโทษเด็ดขาดให้มีตำแหน่งหน้าที่ผู้ช่วยเหลือเจ้าพนักงานเรือนจำ และเสนอขออนุมัติต่ออธิบดี

ข้อ ๒๒ เมื่ออธิบดีอนุมัติแล้ว ให้ผู้บัญชาการเรือนจำออกคำสั่งแต่งตั้งนักโทษเด็ดขาดผู้นั้นให้มีตำแหน่งหน้าที่ผู้ช่วยเหลือเจ้าพนักงานเรือนจำ และให้คำสั่งดังกล่าวมีผลนับแต่วันที่อธิบดีอนุมัติ

ข้อ ๒๓ ให้ผู้บัญชาการเรือนจำจัดฝึกอบรมนักโทษเด็ดขาดซึ่งได้รับการแต่งตั้งให้มีตำแหน่งหน้าที่ผู้ช่วยเหลือเจ้าพนักงานเรือนจำก่อนทำหน้าที่ โดยให้ความรู้ความเข้าใจในหน้าที่และความรับผิดชอบระเบียบวินัย และข้อบังคับของเรือนจำ

ข้อ ๒๔ นักโทษเด็ดขาดซึ่งได้รับการแต่งตั้งให้มีตำแหน่งหน้าที่ผู้ช่วยเหลือเจ้าพนักงานเรือนจำ ผู้ใดประพฤติตนเสียหายหรือมีพฤติการณ์ไม่เหมาะสม ให้ผู้บัญชาการเรือนจำสั่งระงับการปฏิบัติหน้าที่ แล้วสอบสวนและรายงานไปยังอธิบดีเพื่อพิจารณาอนุมัติถอดถอนโดยทันที

เมื่ออธิบดีอนุมัติแล้ว ให้ผู้บัญชาการเรือนจำออกคำสั่งถอดถอน และให้คำสั่งดังกล่าวมีผลนับแต่วันที่ผู้บัญชาการเรือนจำสั่งระงับการปฏิบัติหน้าที่

ข้อ ๒๕ เครื่องแต่งกายผู้มีตำแหน่งหน้าที่ผู้ช่วยเหลือเจ้าพนักงานเรือนจำ ให้เป็นไปตามระเบียบที่อธิบดีกำหนด

หมวด ๔

การลดวันต้องโทษจำคุกและการปล่อยตัว

ข้อ ๒๖ นักโทษเด็ดขาดซึ่งได้รับโทษจำคุกตามคำพิพากษาถึงที่สุดมาแล้วไม่น้อยกว่าหกเดือนหรือหนึ่งในสามของกำหนดโทษตามหมายศาลในขณะนั้นแล้วแต่อย่างใดจะมากกว่า หรือไม่น้อยกว่าสิบปีในกรณีที่ต้องโทษจำคุกตลอดชีวิตที่มีการเปลี่ยนโทษจำคุกตลอดชีวิตเป็นโทษจำคุกมีกำหนดเวลา อาจได้รับการลดวันต้องโทษจำคุกตามชั้นและตามจำนวนวัน ดังต่อไปนี้

- (๑) ชั้นเยี่ยม เดือนละห้าวัน
- (๒) ชั้นดีมาก เดือนละสี่วัน
- (๓) ชั้นดี เดือนละสามวัน

นักโทษเด็ดขาดซึ่งกระทำผิดวินัยจะไม่ได้รับประโยชน์จากการสะสมวันลดวันต้องโทษจำคุกตามชั้นเฉพาะเดือนที่กระทำผิดวินัย

ข้อ ๒๗ นักโทษเด็ดขาดซึ่งได้รับการลดวันต้องโทษจำคุกตามข้อ ๒๖ จะได้รับการพิจารณาปล่อยตัว ต้องมีคุณสมบัติ ดังต่อไปนี้

- (๑) เป็นนักโทษเด็ดขาดตั้งแต่ชั้นดีขึ้นไป
- (๒) เหลือโทษจำคุกเท่ากับจำนวนวันที่ได้รับการสะสมลดวันต้องโทษจำคุกตามข้อ ๒๖ และหากมีวันลดวันต้องโทษจำคุกตามมาตรา ๕๒ (๖) ให้นำมารวมด้วย
- (๓) ได้รับการแก้ไข บำบัด ฟื้นฟู และพัฒนาพฤตินิสัยตามที่อธิบดีกำหนด
- (๔) มีผู้อุปการะ
- (๕) ผ่านการคัดเลือกจากคณะกรรมการเพื่อพิจารณาวินิจฉัยลดวันต้องโทษจำคุกประจำเรือนจำ

ข้อ ๒๘ การพิจารณาปล่อยตัวนักโทษเด็ดขาดจากการลดวันต้องโทษจำคุก ให้นำเหตุปัจจัยดังต่อไปนี้มาพิจารณาด้วย

(๑) ระยะเวลาการคุมประพฤติ

(๒) ความน่าเชื่อถือและความเหมาะสมของผู้อุปการะในการควบคุมดูแลนักโทษเด็ดขาดให้ปฏิบัติตามเงื่อนไขจนกว่าจะพ้นโทษ

(๓) ผลกระทบด้านความปลอดภัยของสังคม

(๔) มีพฤติการณ์ในระหว่างถูกคุมขังจนน่าเชื่อได้ว่าได้กลับตนเป็นคนดี

ข้อ ๒๙ ให้มีคณะทำงานเพื่อพิจารณาวินิจฉัยลดวันต้องโทษจำคุกประจำเรือนจำ ประกอบด้วยผู้บัญชาการเรือนจำเป็นประธาน ผู้แทนกรมการปกครอง ผู้แทนกรมคุมประพฤติ ผู้แทนสำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามยาเสพติด ผู้แทนสำนักงานตำรวจแห่งชาติ และเจ้าพนักงานเรือนจำซึ่งผู้บัญชาการเรือนจำแต่งตั้งจำนวนสองคน เป็นคณะทำงาน และให้เจ้าพนักงานเรือนจำคนหนึ่งเป็นเลขานุการ

ข้อ ๓๐ การประชุมของคณะทำงานตามข้อ ๒๙ ต้องมีคณะทำงานมาประชุมไม่น้อยกว่ากึ่งหนึ่งของจำนวนคณะทำงานทั้งหมด จึงจะเป็นองค์ประชุม

ในการประชุมของคณะทำงานตามวรรคหนึ่ง ห้ามมิให้ผู้บัญชาการเรือนจำมอบหมายให้ผู้อื่นทำหน้าที่เป็นประธานแทน หากผู้บัญชาการเรือนจำไม่สามารถทำหน้าที่เป็นประธานได้ ให้เลื่อนการประชุมคราวนั้นออกไป โดยให้คำนึงถึงประโยชน์ของนักโทษเด็ดขาดผู้นั้นเป็นสำคัญ

การวินิจฉัยชี้ขาดของที่ประชุมให้ถือเสียงข้างมาก คณะทำงานคนหนึ่งให้มีเสียงหนึ่งในการลงคะแนน ถ้าคะแนนเสียงเท่ากัน ให้ประธานในที่ประชุมออกเสียงเพิ่มขึ้นอีกเสียงหนึ่งเป็นเสียงชี้ขาด

ข้อ ๓๑ ให้คณะทำงานตามข้อ ๒๙ ดำเนินการตรวจสอบบัญชีรายชื่อนักโทษเด็ดขาดซึ่งสมควรได้รับการลดวันต้องโทษจำคุกตามมาตรา ๕๒ (๕) และเอกสารหลักฐานที่เกี่ยวข้องแล้วเสนอความเห็นต่ออธิบดี

ข้อ ๓๒ เมื่ออธิบดีได้รับความเห็นของคณะทำงานแล้ว ให้เสนอคณะอนุกรรมการเพื่อพิจารณาวินิจฉัยลดวันต้องโทษจำคุกพิจารณาอนุมัติให้ปล่อยตัว

อธิบดีอาจตั้งคณะทำงานเพื่อพิจารณาก่อนการเสนอความเห็นตามวรรคหนึ่งก็ได้

การพิจารณาของคณะอนุกรรมการตามวรรคหนึ่ง ให้นำเหตุปัจจัยตามข้อ ๒๘ มาพิจารณาด้วยความเห็นของคณะอนุกรรมการตามวรรคหนึ่ง ให้เป็นที่สุด

ข้อ ๓๓ เมื่อคณะอนุกรรมการเพื่อพิจารณาวินิจฉัยลดวันต้องโทษจำคุกอนุมัติให้ปล่อยตัวนักโทษเด็ดขาดซึ่งได้รับการลดวันต้องโทษจำคุกแล้ว ให้อธิบดีแจ้งผลการอนุมัติให้ผู้บัญชาการเรือนจำทราบ ในการนี้ ให้ผู้บัญชาการเรือนจำออกหนังสือสำคัญให้แก่นักโทษเด็ดขาดผู้นั้นและมีหนังสือแจ้งพนักงานคุมประพฤติในท้องที่ที่นักโทษเด็ดขาดซึ่งได้รับการปล่อยตัวเข้าไปพักอาศัยทราบภายใน

เวลาอันสมควร โดยนักโทษเด็ดขาดผู้นั้นต้องไปรายงานตัวต่อพนักงานคุมประพฤติในท้องที่ที่ไปพักอาศัย ภายในสามวันนับแต่วันที่ได้รับการปล่อยตัว

หนังสือสำคัญตามวรรคหนึ่ง ต้องระบุเงื่อนไขตามหมวด ๙ เงื่อนไขที่นักโทษเด็ดขาดซึ่งได้รับการปล่อยตัวก่อนครบกำหนดโทษต้องปฏิบัติ ในกรณีที่หนังสือสำคัญสูญหาย ให้รับแจ้งต่อพนักงานคุมประพฤติและขอรับใบแทนหนังสือสำคัญ

เมื่อเจ้าพนักงานเรือนจำหรือพนักงานฝ่ายปกครองหรือตำรวจเรียกให้นักโทษเด็ดขาดซึ่งได้รับการปล่อยตัวแสดงหนังสือสำคัญ ให้นักโทษเด็ดขาดผู้นั้นแสดงหนังสือสำคัญต่อบุคคลดังกล่าว ถ้าไม่แสดงหนังสือสำคัญ พนักงานฝ่ายปกครองหรือตำรวจจะจับนักโทษเด็ดขาดผู้นั้นส่งเรือนจำก็ได้

ข้อ ๓๔ กรณีที่นักโทษเด็ดขาดซึ่งได้รับการลดวันต้องโทษจำคุกและปล่อยตัวไป ผ่าฝืนหรือไม่ปฏิบัติตามเงื่อนไขที่กำหนดในหมวด ๙ เงื่อนไขที่นักโทษเด็ดขาดซึ่งได้รับการปล่อยตัวก่อนครบกำหนดโทษต้องปฏิบัติ ให้พนักงานคุมประพฤตรายงานให้อธิบดีทราบโดยเร็ว เพื่อให้คณะกรรมการเพื่อพิจารณาวินิจฉัยลดวันต้องโทษจำคุกพิจารณาสั่งเพิกถอนการลดวันต้องโทษจำคุก

หมวด ๕

การลดวันต้องโทษจำคุกลงอีกไม่เกินจำนวนวันที่ทำงานสาธารณะหรือทำงานอื่นใด
เพื่อประโยชน์ของทางราชการนอกเรือนจำ

ข้อ ๓๕ นักโทษเด็ดขาดซึ่งถูกส่งออกไปทำงานสาธารณะหรือทำงานอื่นใดเพื่อประโยชน์ของทางราชการนอกเรือนจำ ให้ได้รับการลดวันต้องโทษจำคุกลงเท่าจำนวนวันที่ทำงานนั้น

วันทำงานตามวรรคหนึ่ง ต้องไม่น้อยกว่าแปดชั่วโมง โดยให้นับรวมเวลาเดินทางทั้งไปและกลับด้วย

ข้อ ๓๖ งานสาธารณะตามหมวดนี้ ได้แก่

(๑) งานที่ต้องใช้งบประมาณแผ่นดิน เงินของราชการบริหารส่วนท้องถิ่น เงินของรัฐวิสาหกิจ หรือเงินของหน่วยงานอื่นของรัฐ

(๒) งานนอกเหนือจาก (๑) ซึ่งมีลักษณะเป็นการก่อให้เกิดประโยชน์แก่ประชาชนทั่วไป การจัดทำบริการสาธารณะ การช่วยเหลือบรรเทาสาธารณภัย หรือการอื่นใดที่มีลักษณะเป็นการบริการสังคม ทั้งนี้ ไม่ว่างานนั้นจะมีผลประโยชน์ตอบแทนหรือไม่

งานสาธารณะที่จะจัดให้นักโทษเด็ดขาดออกไปทำนอกเรือนจำตามวรรคหนึ่ง ต้องเสนอให้อธิบดีพิจารณาให้ความเห็นชอบก่อน

ข้อ ๓๗ งานอื่นใดเพื่อประโยชน์ของทางราชการตามหมวดนี้ ได้แก่

(๑) งานรักษาความสะอาด งานสุขาภิบาล หรืองานบำรุงรักษาสถานที่หรือหน่วยงานของราชการนอกเรือนจำ

(๒) งานอื่นใดตามที่กำหนดในระเบียบกรมราชทัณฑ์

ข้อ ๓๘ นักโทษเด็ดขาดผู้ใดมีวันลดวันต้องโทษจำคุกสะสมจากการออกไปทำงานสาธารณะหรือทำงานอื่นใดเพื่อประโยชน์ของทางราชการนอกเรือนจำเท่ากับโทษจำคุกที่เหลืออยู่ ให้ผู้บัญชาการเรือนจำเสนออธิบดีเพื่อพิจารณาสั่งปล่อยตัวจากการลดวันต้องโทษจำคุกสะสมนั้น

ให้นำความในข้อ ๓๓ ข้อ ๓๔ ข้อ ๗๒ ข้อ ๗๓ และข้อ ๗๔ มาใช้บังคับโดยอนุโลม

ข้อ ๓๙ การส่งนักโทษเด็ดขาดผู้ใดออกไปทำงานสาธารณะหรือทำงานอื่นใดเพื่อประโยชน์ของทางราชการนอกเรือนจำ คณะอนุกรรมการเพื่อพิจารณาคัดเลือกนักโทษเด็ดขาดที่จะส่งให้ออกไปทำงานสาธารณะหรือทำงานอื่นใดเพื่อประโยชน์ของทางราชการนอกเรือนจำ อาจกำหนดให้ใช้อุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์หรืออุปกรณ์อื่นใดเพื่อสนับสนุนการควบคุมตัวนักโทษเด็ดขาดผู้นั้นก็ได้

หมวด ๖ การพักการลงโทษ

ข้อ ๔๐ นักโทษเด็ดขาดซึ่งได้รับโทษจำคุกตามคำพิพากษาถึงที่สุดมาแล้วไม่น้อยกว่าหกเดือนหรือหนึ่งในสามของกำหนดโทษตามหมายศาลในขณะนั้นแล้วแต่อย่างไรจะมากกว่า หรือน้อยกว่าสิบปี ในกรณีที่ต้องโทษจำคุกตลอดชีวิตที่มีการเปลี่ยนโทษจำคุกตลอดชีวิตเป็นโทษจำคุกมีกำหนดเวลา อาจได้รับการพักการลงโทษ

ข้อ ๔๑ นักโทษเด็ดขาดซึ่งจะได้รับพิจารณาการพักการลงโทษกรณีปกติ จะต้องเป็นนักโทษเด็ดขาดซึ่งต้องโทษจำคุกเป็นครั้งแรก เว้นแต่โทษจำคุกในครั้งก่อนนั้นเป็นความผิดที่กระทำโดยประมาทหรือความผิดลหุโทษ

นักโทษเด็ดขาดซึ่งได้รับการล้างมลทินตามกฎหมายล้างมลทิน ไม่ถือเป็นการต้องโทษจำคุกครั้งแรก

ข้อ ๔๒ ในกรณีปกติ นักโทษเด็ดขาดอาจได้รับการพักการลงโทษ ดังต่อไปนี้

- (๑) ชั้นเยี่ยม ไม่เกินหนึ่งในสามของกำหนดโทษที่ระบุไว้ในหมายแจ้งโทษเด็ดขาด
- (๒) ชั้นดีมาก ไม่เกินหนึ่งในสี่ของกำหนดโทษที่ระบุไว้ในหมายแจ้งโทษเด็ดขาด
- (๓) ชั้นดี ไม่เกินหนึ่งในห้าของกำหนดโทษที่ระบุไว้ในหมายแจ้งโทษเด็ดขาด

กรณีตาม (๑) (๒) หรือ (๓) หากมีการพระราชทานอภัยโทษ ให้ถือกำหนดโทษตามหมายแจ้งโทษเด็ดขาดฉบับหลังสุด

ในกรณีที่นักโทษเด็ดขาดมีวันลดวันต้องโทษจำคุกตามมาตรา ๕๒ (๖)ให้นำมารวมกับระยะเวลาพักการลงโทษตามวรรคหนึ่งด้วย

ข้อ ๔๓ ในกรณีที่อธิบดีพิจารณาแล้วเห็นว่า มีเหตุพิเศษที่จะพักการลงโทษนักโทษเด็ดขาดมากกว่าที่กำหนดในข้อ ๔๒ ให้เสนอคณะอนุกรรมการเพื่อพิจารณาวินิจฉัยการพักการลงโทษพิจารณาให้ความเห็นชอบและเสนอรัฐมนตรีพิจารณาอนุมัติ

ข้อ ๔๔ การพิจารณาการพักการลงโทษให้กับนักโทษเด็ดขาดให้นำเหตุปัจจัยดังต่อไปนี้มาพิจารณาด้วย

- (๑) พฤติการณ์แห่งคดีที่ได้กระทำและการกระทำความผิดที่ได้กระทำมาแล้ว
- (๒) ระยะเวลาการคุมประพฤติ
- (๓) ความน่าเชื่อถือและความเหมาะสมของผู้อุปการะในการควบคุมดูแลนักโทษเด็ดขาดให้ปฏิบัติตามเงื่อนไขจนกว่าจะพ้นโทษ
- (๔) ผลกระทบด้านความปลอดภัยของสังคม
- (๕) มีพฤติการณ์ในระหว่างถูกคุมขังจนน่าเชื่อได้ว่าได้กลับตนเป็นคนดี
- (๖) ผ่านการแก้ไข บำบัด ฟื้นฟู และพัฒนาพฤตินิสัย

ข้อ ๔๕ ให้มีคณะทำงานเพื่อพิจารณาวินิจฉัยการพักการลงโทษประจำเรือนจำ ประกอบด้วย ผู้บัญชาการเรือนจำเป็นประธาน ผู้แทนกรมการปกครอง ผู้แทนกรมคุมประพฤติ ผู้แทนสำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามยาเสพติด ผู้แทนสำนักงานตำรวจแห่งชาติ และเจ้าพนักงานเรือนจำซึ่งผู้บัญชาการเรือนจำแต่งตั้งจำนวนสองคน เป็นคณะทำงาน และให้เจ้าพนักงานเรือนจำคนหนึ่งเป็นเลขานุการ

ให้นำความในข้อ ๓๐ มาใช้บังคับกับการประชุมของคณะทำงานตามวรรคหนึ่ง โดยอนุโลม

ข้อ ๔๖ ให้คณะทำงานตามข้อ ๔๕ ดำเนินการตรวจสอบบัญชีรายชื่อนักโทษเด็ดขาดซึ่งสมควรได้รับการพักการลงโทษและเอกสารหลักฐานที่เกี่ยวข้อง แล้วเสนอความเห็นต่อผู้บัญชาการเรือนจำ

ข้อ ๔๗ ให้ผู้บัญชาการเรือนจำเสนอรายชื่อนักโทษเด็ดขาดซึ่งสมควรได้รับการพักการลงโทษพร้อมความเห็นต่ออธิบดีเพื่อพิจารณาให้ความเห็นชอบ

อธิบดีอาจตั้งคณะทำงานเพื่อพิจารณาก่อนการเสนอความเห็นตามวรรคหนึ่งก็ได้

ในกรณีที่อธิบดีไม่เห็นด้วยกับความเห็นของคณะทำงานตามข้อ ๔๕ ให้ทำความเห็นแย้งแล้วส่งเรื่องกลับไปให้คณะทำงานพิจารณาให้แล้วเสร็จภายในสามสิบวันนับแต่วันที่ผู้บัญชาการเรือนจำได้รับเรื่อง หากไม่สามารถดำเนินการภายในกำหนดเวลาดังกล่าวได้ ให้ขยายระยะเวลาได้อีกไม่เกินสิบห้าวัน

เมื่อคณะทำงานตามข้อ ๔๕ พิจารณาเสร็จแล้ว ให้ทำความเห็นแจ้งอธิบดีทราบ เพื่อเสนอความเห็นต่อคณะอนุกรรมการเพื่อพิจารณาวินิจฉัยการพักการลงโทษพิจารณา

ข้อ ๔๘ ให้อธิบดีกำกับดูแลการคัดเลือกนักโทษเด็ดขาดซึ่งจะได้รับการพักการลงโทษ ทั้งนี้ ตามหลักเกณฑ์และเงื่อนไขที่กำหนดในกฎกระทรวงนี้ โดยนักโทษเด็ดขาดซึ่งจะได้รับการพักการลงโทษจะต้องเป็นผู้ที่สามารถปรับเปลี่ยนทัศนคติและพฤติกรรมไปในทางที่ดีขึ้นได้

ข้อ ๔๙ เมื่ออธิบดีพิจารณาความเห็นของคณะทำงานตามข้อ ๔๕ และเห็นชอบด้วย ให้เสนอความเห็นต่อคณะอนุกรรมการเพื่อพิจารณาวินิจฉัยการพักการลงโทษพิจารณาอนุมัติพักการลงโทษ

การพิจารณาของคณะอนุกรรมการตามวรรคหนึ่ง ให้นำเหตุปัจจัยตามข้อ ๔๔ มาพิจารณาด้วยความเห็นของคณะอนุกรรมการตามวรรคหนึ่ง ให้เป็นที่สุด

ข้อ ๕๐ เมื่อคณะกรรมการเพื่อพิจารณาวินิจฉัยการพักการลงโทษหรือรัฐมนตรีอนุมัติพักการลงโทษและให้ปล่อยตัวนักโทษเด็ดขาดซึ่งได้รับการพักการลงโทษแล้ว ให้อธิบดีแจ้งผลการอนุมัติให้ผู้บัญชาการเรือนจำทราบ ในการนี้ ให้ผู้บัญชาการเรือนจำออกหนังสือสำคัญให้แก่ นักโทษเด็ดขาดผู้นั้นและมีหนังสือแจ้งพนักงานคุมประพฤติและพนักงานฝ่ายปกครองหรือตำรวจในท้องที่ที่นักโทษเด็ดขาดซึ่งได้รับการปล่อยตัวเข้าไปพักอาศัยทราบภายในเวลาอันสมควร โดยนักโทษเด็ดขาดผู้นั้นต้องไปรายงานตัวต่อพนักงานคุมประพฤติในท้องที่ที่ไปพักอาศัยภายในสามวันนับแต่วันที่ได้รับการปล่อยตัว

ถ้า นักโทษเด็ดขาดซึ่งได้รับการพักการลงโทษและปล่อยตัวตามวรรคหนึ่ง ย้ายที่อยู่หรือเข้าไปทำงานในท้องที่อื่นที่มีใช้สถานที่หรือท้องที่ตามข้อ ๗๓ (๒) หรือ (๕) ให้พนักงานคุมประพฤติแห่งท้องที่ที่มีการย้ายเข้าไปมีหนังสือแจ้งพนักงานฝ่ายปกครอง หรือตำรวจในท้องที่ที่นักโทษเด็ดขาดผู้นั้นได้ย้ายที่อยู่หรือเข้าไปทำงานในท้องที่นั้นทราบภายในเวลาอันสมควร

ข้อ ๕๑ หนังสือสำคัญตามข้อ ๕๐ ต้องระบุเงื่อนไขตามหมวด ๙ เงื่อนไขที่นักโทษเด็ดขาดซึ่งได้รับการปล่อยตัวก่อนครบกำหนดโทษต้องปฏิบัติ ในกรณีที่หนังสือสำคัญสูญหาย ให้รับแจ้งต่อพนักงานคุมประพฤติและขอรับใบแทนหนังสือสำคัญ

เมื่อเจ้าพนักงานเรือนจำหรือพนักงานฝ่ายปกครองหรือตำรวจเรียกให้นักโทษเด็ดขาดซึ่งได้รับการปล่อยตัวแสดงหนังสือสำคัญ ให้นักโทษเด็ดขาดผู้นั้นแสดงหนังสือสำคัญต่อบุคคลดังกล่าว ถ้าไม่แสดงหนังสือสำคัญ พนักงานฝ่ายปกครองหรือตำรวจจะจับนักโทษเด็ดขาดผู้นั้นส่งเรือนจำก็ได้

ข้อ ๕๒ กรณีที่นักโทษเด็ดขาดซึ่งได้รับการพักการลงโทษและปล่อยตัวไปฝ่าฝืนหรือไม่ปฏิบัติตามเงื่อนไขที่กำหนดในหมวด ๙ เงื่อนไขที่นักโทษเด็ดขาดซึ่งได้รับการปล่อยตัวก่อนครบกำหนดโทษต้องปฏิบัติ ให้พนักงานคุมประเวติรายงานให้อธิบดีทราบโดยเร็ว เพื่อให้คณะกรรมการเพื่อพิจารณาวินิจฉัยการพักการลงโทษพิจารณาสั่งเพิกถอนการพักการลงโทษ

หมวด ๗

การฝึกวิชาชีพในสถานประกอบการนอกเรือนจำ

ข้อ ๕๓ นักโทษเด็ดขาดซึ่งได้รับโทษจำคุกตามคำพิพากษาถึงที่สุดมาแล้วไม่น้อยกว่าหนึ่งในสามของกำหนดโทษตามหมายจำคุกเมื่อคดีถึงที่สุดในขณะนั้น และเหลือโทษจำคุกไม่เกินสามปี หกเดือน อาจได้รับอนุญาตให้ออกไปฝึกวิชาชีพในสถานประกอบการนอกเรือนจำ

คำว่า “สถานประกอบการ” ให้ความหมายรวมถึงสถานที่ของทางราชการ รัฐวิสาหกิจ วิสาหกิจชุมชน หรือหน่วยงานอื่นของรัฐด้วย

ข้อ ๕๔ นักโทษเด็ดขาดซึ่งได้รับอนุญาตให้ออกไปฝึกวิชาชีพในสถานประกอบการนอกเรือนจำ ต้องมีคุณสมบัติและไม่มีลักษณะต้องห้าม ดังต่อไปนี้

(๑) เป็นนักโทษเด็ดขาดตั้งแต่ขั้นดีขึ้นไป

(๒) ได้รับการฝึกอบรมและผ่านการทดสอบความรู้จากผู้ให้การฝึกอบรมแล้ว

(๓) ไม่อยู่ในระหว่างถูกดำเนินการทางวินัยหรือถูกลงโทษทางวินัยในรอบหกเดือนก่อนออกไปฝึกวิชาชีพ

(๔) ไม่อยู่ในระหว่างถูกดำเนินคดีอาญาในคดีอื่นหรือถูกอายัดตัวเพื่อดำเนินคดีอาญาอื่น

(๕) ไม่มีพฤติการณ์ที่แสดงให้เห็นว่าเมื่อได้รับอนุญาตให้ออกไปแล้วอาจจะหลบหนีหรือก่อให้เกิดความเสียหายแก่ทางราชการ

ข้อ ๕๕ นักโทษเด็ดขาดซึ่งกระทำความผิดดังต่อไปนี้ไม่ได้รับการพิจารณาคัดเลือกให้ออกไปฝึกวิชาชีพในสถานประกอบการนอกเรือนจำ

(๑) ความผิดเกี่ยวกับความมั่นคงแห่งราชอาณาจักรตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๑๐๗ ถึงมาตรา ๑๓๕

(๒) ความผิดเกี่ยวกับการก่อการร้ายตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๑๓๕/๑ ถึงมาตรา ๑๓๕/๔

(๓) ความผิดเกี่ยวกับเพศตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๒๗๖ วรรคสาม มาตรา ๒๗๗ มาตรา ๒๗๗ ทวิ มาตรา ๒๗๗ ตริ มาตรา ๒๘๐ มาตรา ๒๘๒ หรือมาตรา ๒๘๓

(๔) ความผิดเกี่ยวกับชีวิตและร่างกายตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๒๘๙ มาตรา ๒๙๗ หรือมาตรา ๒๙๘

ข้อ ๕๖ ให้ผู้บัญชาการเรือนจำแต่งตั้งคณะทำงานเพื่อพิจารณาคัดเลือกนักโทษเด็ดขาดให้ออกไปฝึกวิชาชีพในสถานประกอบการนอกเรือนจำ ประกอบด้วยผู้บัญชาการเรือนจำเป็นประธาน และเจ้าพนักงานเรือนจำจำนวนไม่น้อยกว่าสามคนเป็นคณะทำงาน และให้เจ้าพนักงานเรือนจำคนหนึ่งเป็นเลขานุการ

ข้อ ๕๗ ให้คณะทำงานตามข้อ ๕๖ ดำเนินการคัดเลือกนักโทษเด็ดขาดซึ่งสมควรให้ออกไปฝึกวิชาชีพในสถานประกอบการนอกเรือนจำ แล้วเสนอผู้บัญชาการเรือนจำให้ความเห็นชอบ

ข้อ ๕๘ การฝึกวิชาชีพในสถานประกอบการนอกเรือนจำตามลักษณะงานดังต่อไปนี้ต้องได้รับความเห็นชอบจากอธิบดีก่อน โดยให้คำนึงถึงความปลอดภัยของนักโทษเด็ดขาดประกอบด้วย

(๑) งานที่ต้องทำใต้ดิน ใต้น้ำ ในถ้ำ ในอุโมงค์ หรือในที่อับอากาศ

(๒) งานที่ทำบนที่สูง

(๓) งานเกี่ยวกับกัมมันตภาพรังสี

(๔) งานเชื่อมโลหะ

(๕) งานขนส่งวัตถุอันตราย

(๖) งานผลิตสารเคมีอันตราย

(๗) งานที่ต้องทำด้วยเครื่องมือหรือเครื่องจักรซึ่งผู้ทำได้รับความสั่นสะเทือนอันอาจเป็นอันตราย และงานที่มีเสียงดังเกินเกณฑ์ที่จะส่งผลกระทบต่อสุขภาพของผู้ต้องขัง

(๘) งานที่ต้องห้ามเกี่ยวกับความร้อนจัดหรือเย็นจัดอันอาจเป็นอันตราย

(๙) งานอื่นตามที่อธิบดีกำหนด

ข้อ ๕๙ การให้นักโทษเด็ดขาดหญิงออกไปฝึกวิชาชีพในสถานประกอบการนอกเรือนจำให้ผู้บัญชาการเรือนจำพิจารณาลักษณะงานและสถานประกอบการด้วยความรอบคอบ และเสนออธิบดีพิจารณาให้ความเห็นชอบก่อนอนุญาตให้ออกไปฝึกวิชาชีพ

ข้อ ๖๐ ในกรณีที่ปรากฏในภายหลังว่านักโทษเด็ดขาดซึ่งได้รับอนุญาตให้ออกไปฝึกวิชาชีพในสถานประกอบการนอกเรือนจำขาดคุณสมบัติหรือมีลักษณะต้องห้าม หรือฝ่าฝืนหรือไม่ปฏิบัติตามระเบียบของสถานประกอบการหรือกรมราชทัณฑ์ ตลอดจนข้อตกลงที่กรมราชทัณฑ์ทำกับสถานประกอบการ ให้ผู้บัญชาการเรือนจำเพิกถอนการอนุญาตและนำตัวนักโทษเด็ดขาดผู้นั้นกลับเข้าเรือนจำพร้อมทั้งรายงานให้อธิบดีทราบเพื่อดำเนินการต่อไป

ข้อ ๖๑ ให้ผู้บัญชาการเรือนจำรายงานผลการอนุญาตให้นักโทษเด็ดขาดออกไปฝึกวิชาชีพในสถานประกอบการนอกเรือนจำต่ออธิบดีตามระยะเวลาและรูปแบบที่อธิบดีกำหนด และผู้บัญชาการเรือนจำอาจกำหนดให้ใช้อุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์หรืออุปกรณ์อื่นใดเพื่อสนับสนุนการควบคุมตัวนักโทษเด็ดขาดผู้นั้นก็ได้

หมวด ๘

การรับการศึกษาอบรมนอกเรือนจำ

ข้อ ๖๒ นักโทษเด็ดขาดซึ่งได้รับโทษจำคุกตามคำพิพากษาถึงที่สุดมาแล้วไม่น้อยกว่าหนึ่งในสามของกำหนดโทษตามหมายจำคุกเมื่อคดีถึงที่สุดในขณะที่นั้น และเหลือโทษจำคุกไม่เกินสามปีหกเดือน อาจได้รับอนุญาตให้ออกไปศึกษาอบรมนอกเรือนจำ

ข้อ ๖๓ นักโทษเด็ดขาดซึ่งได้รับอนุญาตให้ออกไปศึกษาอบรมนอกเรือนจำในหลักสูตรการศึกษาอบรมที่กรมราชทัณฑ์หรือเรือนจำทำความตกลงกับสถานศึกษา ต้องมีคุณสมบัติและไม่มีลักษณะต้องห้าม ดังต่อไปนี้

(๑) ต้องโทษจำคุกเป็นครั้งแรก

(๒) เป็นนักโทษเด็ดขาดตั้งแต่ขั้นดีขึ้นไป

(๓) อยู่ระหว่างการศึกษาอบรมก่อนต้องโทษ และยังสามารถศึกษาอบรมต่อเนื่องเพื่อให้จบหลักสูตรได้

(๔) ได้รับการศึกษาอบรมในเรือนจำและจำเป็นต้องได้รับการศึกษาอบรมต่อเนื่องนอกเรือนจำ

(๕) ไม่อยู่ในระหว่างถูกดำเนินการทางวินัยหรือถูกลงโทษทางวินัยในรอบหกเดือนก่อนออกไปศึกษาอบรมนอกเรือนจำ

(๖) ไม่อยู่ในระหว่างถูกดำเนินคดีอาญาในคดีอื่นหรือถูกอายัดตัวเพื่อดำเนินคดีอาญาอื่น

(๗) ไม่มีพฤติกรรมที่แสดงให้เห็นว่าเมื่อได้รับอนุญาตให้ออกไปแล้วอาจจะหลบหนีหรือก่อให้เกิดความเสียหายแก่ทางราชการ

หลักสูตรการศึกษาอบรมที่อนุญาตให้นักโทษเด็ดขาดออกไปศึกษาอบรมนอกเรือนจำตามวรรคหนึ่งให้เป็นไปตามที่อธิบดีประกาศกำหนด

ข้อ ๖๔ นักโทษเด็ดขาดซึ่งกระทำความผิดดังต่อไปนี้ไม่ได้รับการพิจารณาคัดเลือกให้ออกไปศึกษาอบรมนอกเรือนจำ

(๑) ความผิดเกี่ยวกับความมั่นคงแห่งราชอาณาจักรตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๑๐๗ ถึงมาตรา ๑๓๕

(๒) ความผิดเกี่ยวกับการก่อการร้ายตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๑๓๕/๑ ถึงมาตรา ๑๓๕/๔

(๓) ความผิดเกี่ยวกับเพศตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๒๗๖ วรรคสาม มาตรา ๒๗๗ มาตรา ๒๗๘ ทวิ มาตรา ๒๗๗ ตริ มาตรา ๒๘๐ มาตรา ๒๘๒ หรือมาตรา ๒๘๓

(๔) ความผิดเกี่ยวกับชีวิตและร่างกายตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๒๘๙ มาตรา ๒๙๗ หรือมาตรา ๒๙๘

ข้อ ๖๕ ให้ผู้บัญชาการเรือนจำแต่งตั้งคณะทำงานเพื่อพิจารณาคัดเลือกนักโทษเด็ดขาดให้ออกไปรับการศึกษาอบรมนอกเรือนจำ ประกอบด้วยผู้บัญชาการเรือนจำเป็นประธาน และเจ้าพนักงานเรือนจำจำนวนไม่น้อยกว่าสามคนเป็นคณะทำงาน และให้เจ้าพนักงานเรือนจำคนหนึ่งเป็นเลขานุการ

ข้อ ๖๖ ให้คณะทำงานตามข้อ ๖๕ ดำเนินการคัดเลือกนักโทษเด็ดขาดซึ่งสมควรให้ออกไปรับการศึกษาอบรมนอกเรือนจำ แล้วเสนอผู้บัญชาการเรือนจำให้ความเห็นชอบก่อนเสนออธิบดีพิจารณาอนุมัติ

ข้อ ๖๗ ให้นักโทษเด็ดขาดซึ่งได้รับอนุญาตให้ออกไปศึกษาอบรมนอกเรือนจำปฏิบัติ ดังต่อไปนี้

(๑) แต่งกายตามที่สถานศึกษาหรือผู้บัญชาการเรือนจำกำหนด

(๒) กลับเข้าเรือนจำไม่เกินเวลา ๑๗.๐๐ นาฬิกาในวันเดียวกัน

ข้อ ๖๘ ในกรณีที่นักโทษเด็ดขาดซึ่งได้รับอนุญาตให้ออกไปศึกษาอบรมนอกเรือนจำไม่มีผู้ควบคุมในเวลาที่จะออกไปศึกษาอบรม ให้นักโทษเด็ดขาดผู้นั้นปฏิบัติตามเงื่อนไขที่สถานศึกษาหรือผู้บัญชาการเรือนจำกำหนด

ข้อ ๖๙ กรณีที่มีค่าใช้จ่ายอื่นนอกจากที่สถานศึกษาหรือผู้บัญชาการเรือนจำจัดให้ ให้นักโทษเด็ดขาดซึ่งได้รับอนุญาตให้ออกไปศึกษาอบรมนอกเรือนจำรับผิดชอบค่าใช้จ่ายดังกล่าว

ข้อ ๗๐ ในกรณีที่ปรากฏในภายหลังว่านักโทษเด็ดขาดซึ่งได้รับอนุญาตให้ออกไปศึกษาอบรมนอกเรือนจำขาดคุณสมบัติหรือมีลักษณะต้องห้าม หรือฝ่าฝืนหรือไม่ปฏิบัติตามระเบียบของสถานศึกษาหรือกรมราชทัณฑ์ ตลอดจนข้อตกลงที่กรมราชทัณฑ์ทำกับสถานศึกษา ให้ผู้บัญชาการเรือนจำเพิกถอนการอนุญาตและนำตัวนักโทษเด็ดขาดผู้นั้นกลับเข้าเรือนจำ พร้อมทั้งรายงานให้อธิบดีทราบเพื่อดำเนินการต่อไป

ข้อ ๗๑ ให้ผู้บัญชาการเรือนจำรายงานผลการอนุญาตให้นักโทษเด็ดขาดออกไปศึกษาอบรม นอกเรือนจำต่ออธิบดีตามระยะเวลาและรูปแบบที่อธิบดีกำหนด และผู้บัญชาการเรือนจำอาจกำหนด ให้ใช้อุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์หรืออุปกรณ์อื่นใด เพื่อสนับสนุนการควบคุมตัวนักโทษเด็ดขาดผู้นั้นก็ได้

หมวด ๙

เงื่อนไขที่นักโทษเด็ดขาดซึ่งได้รับการปล่อยตัวก่อนครบกำหนดโทษต้องปฏิบัติ

ข้อ ๗๒ เงื่อนไขที่เป็นข้อห้ามมิให้นักโทษเด็ดขาดซึ่งได้รับการปล่อยตัวก่อนครบกำหนดโทษ กระทำการ มีดังต่อไปนี้

- (๑) ห้ามเข้าไปในเขตท้องที่ สถานที่ หรือตามเวลาที่กำหนด
- (๒) ห้ามคบหาสมาคมกับบุคคลที่อาจนำไปสู่การกระทำความผิดอีก
- (๓) ห้ามเกี่ยวข้องกับสารระเหย วัตถุออกฤทธิ์ต่อจิตและประสาท หรือยาเสพติดให้โทษ ทุกประเภท รวมทั้งอาวุธปืน เครื่องกระสุนปืน หรือวัตถุระเบิดทุกชนิด
- (๔) ห้ามประพฤติตนในทางเสื่อมเสีย โดยการเสพยาหรือเล่นการพนันที่อาจนำไปสู่ การกระทำความผิดกฎหมายอีก
- (๕) ห้ามเยี่ยมหรือติดต่อกับผู้ต้องขัง ผู้ต้องกักขัง หรือผู้ต้องกักกันอื่นที่ไม่ใช่ญาติ ซึ่งถูกคุมขัง อยู่ในเรือนจำ สถานกักขัง สถานกักกัน หรือสถานคุมขังอื่นใด
- (๖) ห้ามเดินทางออกนอกเขตท้องที่จังหวัด เว้นแต่มีธุระสำคัญเป็นครั้งคราว ให้ขออนุญาต พนักงานคุมประพฤติ หากจะย้ายที่อยู่หรือเปลี่ยนแปลงผู้อุปการะ ให้ยื่นคำร้องต่อพนักงานคุมประพฤติ ในท้องที่เดิมและต้องได้รับอนุญาตก่อน
- (๗) เงื่อนไขอื่นตามที่คณะกรรมการเพื่อพิจารณาวินิจฉัยลดวันต้องโทษจำคุกหรือ คณะอนุกรรมการเพื่อพิจารณาวินิจฉัยการพักการลงโทษกำหนด

ข้อ ๗๓ เงื่อนไขให้นักโทษเด็ดขาดซึ่งได้รับการปล่อยตัวก่อนครบกำหนดโทษกระทำการ มีดังต่อไปนี้

- (๑) รายงานตัวต่อพนักงานคุมประพฤติ
- (๒) พักอาศัยอยู่กับผู้อุปการะตามสถานที่ที่แจ้ง เว้นแต่มีเหตุจำเป็นให้ยื่นคำร้องต่อพนักงาน คุมประพฤติในท้องที่เดิมและต้องได้รับอนุญาตก่อน
- (๓) ปฏิบัติตามคำแนะนำและคำตักเตือนของพนักงานคุมประพฤติและเข้าร่วมกิจกรรมเพื่อ การแก้ไขฟื้นฟูตามหลักเกณฑ์และวิธีการที่อธิบดีกรมคุมประพฤติกำหนด
- (๔) ปฏิบัติตามกฎหมาย ระเบียบ และข้อบังคับ หากมีการฝ่าฝืนและถูกลงโทษ โดยเจ้าพนักงานผู้มีหน้าที่และอำนาจตามกฎหมาย ระเบียบ หรือข้อบังคับนั้น ไม่ว่าจะเป็นโทษสถานใด นักโทษเด็ดขาดหรือผู้อุปการะนักโทษเด็ดขาดผู้นั้นต้องแจ้งให้พนักงานคุมประพฤติทราบทุกครั้ง

(๕) ประกอบอาชีพสุจริต หากจะเปลี่ยนสถานที่ทำงานหรือย้ายงานใหม่ ต้องแจ้งให้พนักงานคุมประพฤติทราบทุกครั้ง เว้นแต่มีเหตุจำเป็น ให้แจ้งพนักงานคุมประพฤติทราบภายในกำหนดระยะเวลาการรายงานตัวครั้งต่อไป

(๖) เงื่อนไขอื่นตามที่คณะกรรมการเพื่อพิจารณาวินิจฉัยลดวันต้องโทษจำคุกหรือคณะกรรมการเพื่อพิจารณาพิจารณาพักการลงโทษกำหนด

ข้อ ๗๔ การกำหนดเงื่อนไขตามข้อ ๗๒ หรือข้อ ๗๓ จะกำหนดข้อเดียว หรือหลายข้อก็ได้ แล้วแต่ความเหมาะสมแก่ลักษณะของนักโทษเด็ดขาดซึ่งได้รับการปล่อยตัวก่อนครบกำหนดโทษและพฤติการณ์ของนักโทษเด็ดขาดผู้นั้น

การดำเนินการตามเงื่อนไขตามวรรคหนึ่ง คณะกรรมการเพื่อพิจารณาพิจารณาพักการลงโทษจำคุกหรือคณะกรรมการเพื่อพิจารณาพิจารณาพักการลงโทษอาจกำหนดให้ใช้อุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์หรืออุปกรณ์อื่นใดในการติดตามตัวนักโทษเด็ดขาดซึ่งได้รับการปล่อยตัวก่อนครบกำหนดโทษก็ได้

ให้ไว้ ณ วันที่ ๒๗ ธันวาคม พ.ศ. ๒๕๖๒

สมศักดิ์ เทพสุทิน

รัฐมนตรีว่าการกระทรวงยุติธรรม

หมายเหตุ :- เหตุผลในการประกาศใช้กฎกระทรวงฉบับนี้ คือ โดยที่มาตรา ๕๒ แห่งพระราชบัญญัติราชทัณฑ์ พ.ศ. ๒๕๖๐ บัญญัติให้การดำเนินการเลื่อนชั้นนักโทษเด็ดขาด การแต่งตั้งให้มีตำแหน่งหน้าที่ ผู้ช่วยเหลือเจ้าพนักงานเรือนจำ การลดวันต้องโทษจำคุก การลดวันต้องโทษจำคุกลงอีกไม่เกินจำนวนวันที่ทำงานสาธารณะหรือทำงานอื่นใดเพื่อประโยชน์ของทางราชการนอกเรือนจำ การพักการลงโทษ และการฝึกวิชาชีพในสถานประกอบการหรือรับการศึกษาอบรมนอกเรือนจำ ให้เป็นไปตามหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขที่กำหนดในกฎกระทรวงโดยได้รับความเห็นชอบจากคณะกรรมการราชทัณฑ์ และมาตรา ๕๓ แห่งพระราชบัญญัตินี้ดังกล่าว บัญญัติให้นักโทษเด็ดขาดซึ่งได้รับการลดวันต้องโทษจำคุกตามมาตรา ๕๒ (๕) หรือ (๖) หรือได้รับการพักการลงโทษตามมาตรา ๕๒ (๗) และได้รับการปล่อยตัวไปก่อนครบกำหนดโทษตามหมายศาลในขณะนั้น ต้องปฏิบัติตนโดยเคร่งครัดตามเงื่อนไขที่กำหนดในกฎกระทรวง จึงจำเป็นต้องออกกฎกระทรวงนี้